

PRIMJENA FOTOGRAFIJE U NASTAVI TALIJANSKOGA JEZIKA

Katarina KRNIĆ, predavač na Zavodu za jezike
Sveučilišta u Splitu, Sveučilišni studijski centar za stručne studije
Livanjska 5, 21000 Split
katarina.krnic@oss.unist.hr

Sažetak: *Na samom početku članka ukratko se predstavlja termin fotografije. Zatim se, prateći dvjestogodišnju povijest fotografije, iznose glavne značajke njezina razvojnog puta. U nastavku se iznose kriteriji o kojima je nužno voditi računa pri pravilnom odabiru fotografije u nastavi talijanskoga jezika. U središnjem dijelu članka jedna za drugom sistematično se nižu brojne aktivnosti primjenjive u nastavnoj obradi fotografije. Radi se o poticajnim vježbama koje na jedinstven način pridonose učvršćivanju gramatičke, leksičke i kulturološke kompetencije učenika. Na samom kraju članka iznose se razlozi koji fotografiju čine valjanim i dobrodošlim nastavnim sredstvom.*

Ključne riječi: *fotografija, razvoj fotografije, kriteriji, obrada, didaktički materijal*

Fotografija je tehnika digitalnoga ili kemijskog zapisivanja prizora iz stvarnosti na sloju materijala osjetljivog na svjetlost koja na njega pada. Riječ dolazi od grčkih riječi *phos* – svjetlo i *graphis* – crtanje, što otprilike znači *crtanje pomoću svjetla* (*scrittura con la luce*). Pretečom fotografije smatra se *camera obscura* ("mračna komora" ili "zamračena prostorija"), koju su do XIX. st. rabili slikari pejzaža i portreta. Radi se o kutiji čije unutrašnje plohe ne dopuštaju odraz svjetlosnih zraka. Na stijenci kutije nalazi se rupica kroz čiji otvor svjetlosne zrake ulaze u mračnu komoru i projiciraju sliku motiva po čitavoj unutrašnjosti komore. Stavljanjem fotoosjetljive plohe u mračnu komoru moguće je napraviti snimku motiva. Problem rane fotografije bio je upravo u tome kako sliku zadržati. Postojali su naime materijali koji su u doticaju sa svjetlom mijenjali boju i u kombinaciji s mračnom komorom davali fotografije, no one nisu bile trajne. Problem je riješio Francuz Joseph Nicéphore Niépce. Daleke 1825. godine produljio je trajnost fotografije višesatnom ekspozicijom uz jako dnevno

sunce i stoga ga se smatra utemeljiteljem današnje fotografije. Njegova metoda, nesavršena i manjkava, potaknula je brojna istraživanja na ovome polju. Tako 1839. godine Francuz Jacques Daguerre pronalazi način proizvodnje permanentnoga pozitivna nazvan dagerotipijom, dok istodobno u Engleskoj William Fox Talbot otkriva postupak nazvan kalotipijom, a čiji je rezultat negativ iz kojega se mogao proizvesti neodređen broj pozitivna. U sljedećim desetljećima najbitniji korak učinio je George Eastman izumivši tanku prozirnju vrpču s fotoosjetljivim slojem nazvanu fotografskim filmom. Prve aparate proizveo je u svojoj tvrtki *Kodak*. Godine 1925. na tržište je puštena 35-milimetarska *Leica*, aparat čija je rola filma bila široka 35 mm, a snimala je fotografije čije su stranice imale omjer 2 : 3, što otada postaje standardom. Sljedećim velikim tehnološkim korakom smatra se pojava fotografija u boji. Prvi film u boji *Kodachrome* pušten je u masovnu proizvodnju 1935. godine, no tek posljednjih desetljeća prošlog stoljeća postaje popularan među amaterima i profesionalcima.

Tradicionalna fotografija prilično je sputavala fotografe koji su radili na terenu i nisu imali laboratorij za razvijanje filma u blizini. Godine 1981. *Sony* otkriva prvu kameru koja se koristila CD-om i nije trebala film, tzv. *Sony Mavica*. Devet godina poslije, 1990., *Kodak* javnosti prikazuje DCS 100, prvu komercijalno dostupnu digitalnu kameru, što je bio početak komercijalne digitalne fotografije. Digitalna fotografija ne koristi se filmom nego sliku "vidi" preko elektroničkog senzora kao skup binarnih podataka. To omogućuje spremanje i uređivanje slika na osobnome računalu. Prednosti su digitalnog fotoaparata višestruke: pregledom snimaka na samom mjestu fotograf može lako uočiti greške i ispraviti ih, izbrisati loše te sačuvati samo one uspješne. Također, fotografije se na računalu mogu obraditi i poboljšati: pooštriti, kontrolirati kontrast, svjetlost, intenzitet boje i sl. Nadalje, na jednu memorijsku karticu moguće je spremi stotine fotografija, a film ih uspjeva spremi oko 36. Digitalna se fotografija može kopirati neograničen broj puta bez narušavanja kvalitete.

U svojoj dvjestogodišnjoj povijesti ova je grana umjetnosti zainteresirala mnoge kreativne pojedince. U stalnoj težnji za usavršavanjem fotografije se s vremenom prestaju zadovoljavati jednostavnim portretima i dokumentarističkim pristupom fotografiranju. Tako, nadahnuti slikarstvom, utemeljuju novu vrstu umjetnosti – umjetničku fotografiju. Koristeći se mogućnostima fotoaparata i vlastitom vještinom, fotograf je u stanju naoko beživotan kadar pretvoriti u umjetničko djelo usporedivo s tvorevinama velikih majstora slikarstva i/ili kiparstva.

Nastavna sredstva i pomagala u nastavi stranih jezika mogu imati važnu ulogu ako se planski i osmišljeno primjenjuju. Uspješna primjena nastavnih sredstava pretpostavlja pravilan izbor sredstva u odnosu prema konkretnom zadatku nastave, pravilnu upotrebu odabranog sredstva te vješto rukovanje njime

u provedbi tog zadatka. Motivacija je snažan čimbenik koji pridonosi uspješnosti nastave, a nastavna sredstva posjeduju snažno motivacijsko djelovanje. U nastavi stranih jezika već se desetljećima rabe raznovrsna auditivna, vizualna i audiovizualna nastavna sredstva. U skupini vizualnih nastavnih sredstava po jedinstvenosti i šarolikosti važno mjesto svakako pripada fotografiji.

Primjena fotografije u nastavi stranih jezika didaktički je opravdana samo ako sadržajno potpuno odgovara jezičnoj kompetenciji, dobi i interesima onih kojima je namijenjena te ako se njezinom primjenom ostvaruju planirani nastavni ciljevi. Tako će, primjerice, učenicima elementarnoga jezičnog znanja biti primjereni jednoznačni fotografski motivi koji potiču uporabu konkretnog leksika i jednostavnih gramatičkih i leksičkih struktura, dok će za bolje poznavatelje jezičnih zakonitosti nastavnik potražiti zahtjevnije motive koji navode na uporabu složenijih gramatičkih struktura, apstraktnog leksika, nesvakidašnjih stilskih figura i izazov su koji poziva na otvorenu raspravu.

Učenicima tinejdžerske dobi znatizelju će pobuđivati najnoviji modeli laptopa, mobitela i/ili automobila, a najmlađe će veseliti prizori omiljene im igračke i/ili slatkiša.

Nastavnik ni u kojem trenutku ne smije zanemariti interese i sklonosti svojih učenika priklanjajući se isključivo onim sadržajima koje su im tematski bliže. Tako će, primjerice, studentima turizma poseban izazov biti fotografije pojedinih turističkih odredišta, sadržaja i/ili agencija, a ljubitelji povijesti umjetnosti inspirativnima će držati prizore crkava, trgova, fontana i sl.

Nastavnik koji odluči brojne didaktičke mogućnosti rada na fotografiji primijeniti u nastavi mora imati jasno definirane ciljeve. Tako će, primjerice, za određene gramatičke i/ili komunikacijske elemente odabrati one vježbe koje jamče uspješnost njihova uvođenja i/ili učvršćivanja, a ako je cilj obogatiti leksik određenoga interesnog područja, nužno je pronaći takve aktivnosti koje semantički udovoljavaju traženim nastojanjima. Valja naglasiti kako se primjenom odgovarajućega, zalački biranog fotografskog sadržaja jednako uspješno mogu uvježbavati receptivne i produktivne jezične vještine.

Jezično kompetentan govornik stranoga jezika uz lingvističko znanje (izgovor, gramatika i vokabular) mora ovladati i onim paralingvističkim (boja i ton glasa, brzina govora te ekspresivni načini izražavanja), ekstralingvističkim (geste, mimika, pokreti, položaj tijela), te onim sociolingvističkim, koje podrazumijeva promjene u ponašanju ovisno o kontekstu u kojem se odvija govorni čin na takav način da ono bude u potpunosti prihvatljivo izvornim govornicima. Norme ponašanja vezane uz neverbalnu komunikaciju mogu se toliko razlikovati u pojedinim kulturama da isti pokreti imaju ne samo različito značenje, nego bivaju nejednako vrednovani postojećim mjerilima pristojnosti. Elementi neverbalne komunikacije, u većem ili manjem broju prisutni na svakoj

fotografiji, izvrsna su prilika za proširivanje kulturoloških spoznaja o zemlji čiji se jezik usvaja. Fotografije, autentične i stvarne (blagdani, gradovi, trgovine...), vjerno zrcale običaje, tradiciju, stil i način života izvornih govornika. Učenicima se tako pruža mogućnost uočavanja razlika između dviju kultura, što za posljedicu ima osnaživanje svijesti o značajkama vlastitog jezika i kulture te razvoj osjećaja tolerancije, uvažavanja i otvorenosti prema kulturi susjednog nam naroda. Fotografije, uglavnom one reklamne, katkada su svjedocima neželjenih stereotipa i klišeja. Tako, primjerice, obitelj iz reklame za proizvode "Mulina Bianca" čine majka, otac i dvoje plavokose djece. Smješteni u živopisnome, pastoralnom mjestasu, lijepi i nasmijani, sjede za kuhinjskim stolom obasjanim suncem te započinju dan omiljenim im keksima. Nadalje, lik djevojke/žene/majke/ u pravilu je nasmijan, dotjeran i besprijekorna stasa bez obzira na to radilo se o deterdžentu, gelu za tuširanje ili novome modelu glačala koji reklamira. Naime, radi se o idealiziranju često potrebnome iz marketinških razloga. Gore spomenuta obitelj tako je daleka od tipične obitelji iz sivoga predgrađa Milana, dok je reklamni lik žene u nesuglasju sa stvarnom, od svakodnevnih briga umornom domaćicom iz Modene. Te je stereotipe potrebno uočiti i na njih učenicima skrenuti pozornost kako bi se oslobodili pogrešnih predodžbi.

Na temelju svega navedenog nameće se zaključak kako je pravilan odabir fotografskog motiva u nastavne svrhe od neprocjenjiva značenja. Naime, nepravilan izbor bilo kojeg nastavnog sredstva u odnosu prema konkretnome zadatku nastave te njegova neusklađenost s jezičnim znanjem učenika može kod onih kojima je namijenjen izazvati nelagodu i odbojnost, što u konačnici dovodi do usporavanja i/ili pogrešnog usmjerivanja procesa učenja.

Kako i sama ponekad zavirim u šareni svijet fotografije, u nastavku ću navesti neke od uistinu raznolikih mogućnosti rada na njoj.

Na samome početku nastavnoga sata poželjno je učenike u potpunosti osloboditi treme, nelagode i straha od novog, u nastavi ne tako često upotrebljavanog medija i tako stvoriti opuštenu, za rad ugodnu atmosferu. Moguće je učenicima približiti željeni sadržaj jednoznačnim, sugestivnim, usmeno postavljenim pitanjima koja ih čine protagonistima priče u koju se upravo upuštaju te u njima bude za usvajanje novih sadržaja tako potrebnu znatiželju (*Volite li fotografije/ fotografirati? Koji vas motivi osobito privlače? Zašto?...*). Zatim je uputno učenike opskrbiti korisnim podacima o odabranoj fotografiji; tko ju je snimio, gdje, kada i pod kojim okolnostima, što je čini nama zanimljivom i sl. Cilj ovoga uvodnog dijela sata jest učenike "zagrijati" za nastavnu aktivnost koja slijedi.

Željenu fotografiju moguće je predstaviti istodobno cijelome razredu, no, jednako tako, moguće ju je predstaviti samo polovici učenika, tražeći od njih da u zadanome vremenu zapamte što više detalja. Oni zatim usmeno iznose sve ono čega se sjećaju onim učenicima koji fotografiju nisu vidjeli. Vođeni

njihovim opisom, ovi drugi individualno formiraju crteže. Naposljetku, nastavnik fotografiju pokazuje svim učenicima pozivajući ih na uspoređivanje vlastitog crteža s originalnom fotografijom.

Voden osnovnom tematikom fotografije, nastavnik može biti autorom dobro osmišljenih vježbi koje za cilj imaju leksičku i morfosintaktičku nadogradnju jezika. One mogu biti različito koncipirane; nakon dvominutnoga promatranja odabrane fotografije od učenika se može tražiti da iznesu sve one riječi kojih se uspijevaju sjetiti, a koje su, izravno ili neizravno, vezane uz upravo viđenu fotografiju, ili pak da se odluče za ispravnost/neispravnost navedenih, uz fotografiju spojivih, tvrdnji. Učenike se može pozvati na smještanje navedenih riječi u odgovarajuće kategorije (npr. fotografija tipične talijanske obitelji za kuhinjskim stolom; *cibo/arredamento/posate...*). Jednako tako, moguće je od njih tražiti da određene riječi/izraze povežu s pripadajućim definicijama/sličicama (npr. fotografija tipičnoga studentskog radnog stola; *scrivania/mensola/dispensa...*). Nadalje, učenike se može staviti pred nimalo jednostavan izazov nadopune nepotpunog teksta. Radi se o tzv. *cloze-testu*, a osobito intrigantnim pokazalo se osmišljavanje mogućega dijaloga među protagonistima fotografije (npr. fotografija tipične talijanske tržnice; dijalog između prodavača i kupca). Radi se o autentičnim dijalozima predstavljenima u situacijskome kontekstu iz svakodnevnoga života, a pažljivi odabir isključivo govornog jezika čini ih izuzetno neartificijelnima. Umjesto riječi na talijanskome, učenicima se mogu dati njihovi ekvivalenti na hrvatskom jeziku, za svaku izostavljenu riječ moguće je navesti prvo slovo ili predložiti učenicima izbor od nekoliko riječi od kojih samo jedna odgovara jezičnome kontekstu. Jednako tako, učenici, oslanjajući se na vlastitu maštu, mogu pristupiti samostalnome osmišljavanju cijeloga teksta. Fotografski motivi (ljudi, predmeti, radnje) mogu biti izvrstan poticaj za sustavno nizanje svih onih pridjeva kojima se odabrani motivi mogu okarakterizirati (npr. fotografija turista na jednome od venecijanskih mostova; *Koji pridjevi najvjernije oslikavaju izraze lica ovih turista?*). Raznolikost u uporabi pridjeva moguće je proširiti tražeći od učenika da navedu pripadajuće imenice, sinonime i/ili antonime. Vodeći računa o leksičkoj progresiji, nastavnik učenike može pozvati na dovršavanje započete, fotografijom inspirirane misli (npr. fotografija dvoje mladih zaljubljenih; *Per me l'amore è...*). Fleksibilnost leksičkoga sistema te veliki broj denotativnih i konotativnih značenja leksičkih jedinica posebno su naglašeni u metaforičkim izričajima kojima talijanski jezik obiluje (npr. fotografija tipičnoga frizerskoga salona; *avere un diavolo per capello, averne fin sopra i capelli*; fotografija dvoje mladih zaljubljenih; *prendersi una bella cotta, fare le corna...*). Pri njihovu odabiru uputno je voditi se kriterijem frekventnosti u govornome jeziku. Učenici, služeći se jednojezičnim rječnikom, mogu pristupiti traženju drugih izraza i/ili kolokacija koje sadržavaju zadanu riječ (npr. *capelli, corna*). Ploveći

stranicama rječnika, učenici uče kako tražiti odgovarajući pojam, ali i kako od svih značenja odabrati ono koje odgovara zadanome jezičnom kontekstu. Naime, u nastavi stranih jezika nužno je naglašavati kako je upravo kontekst osnova za tumačenje značenja riječi, za njihovo potpuno razumijevanje i pasivno usvajanje. Nepoznate riječi veoma je korisno verbalno objasniti opisivanjem ili davanjem situacijskoga konteksta. S ciljem proširivanja postojećega vokabulara, poželjno je učenike upoznati sa značenjima pojedinih sufiksa i prefiksa za tvorbu riječi. Korisna je vježba pretvaranje jedne vrste riječi u drugu pomoću sufiksa i prefiksa. Vježbanje asocijacija riječi po srodnosti moguće je odabiranjem riječi srodnih po značenju ili uporabi iz veće grupe nepoznatih riječi, odabiranjem riječi iz višestrukoga izbora u skladu s danim kontekstom, određivanjem riječi na temelju njihova opisa ili definicije i sl. Zbog neidentičnosti leksičkih kolokacija i samo djelomične podudarnosti u uporabi leksičkih ekvivalenata u dva jezika, potrebne su i vježbe prevođenja kako bi učenici te razlike mogli uočiti. Osmišljenim vježbama prevođenja namjerno se mogu izazvati neke greške kako bi se učenike upozorilo na razliku između materinskoga jezika i onoga stranog. Ovakvim i sličnim vježbama učenici se upoznaju s neiscrpnim leksičkim mogućnostima talijanskoga jezika, a istodobno intelektualna radoznalost drži se stalno budnom, što je nužan preduvjet za izgradnju pozitivnoga stava prema sadržaju učenja.

Fotografije su se pokazale didaktički opravdanim i za uvježbavanje gramatičkih elemenata jezika. Opisi fotografije te potencijalni dijalozi/razgovori među njezinim protagonistima mogu postati predloškom pri izradi raznovrsnih vježbi zasnovanih na supstituciji, transformaciji, sintezi, nadopuni teksta, višestrukom izboru i sl. Sve su ovo kognitivne vježbe koje aktiviraju učenikovo znanje o jeziku, potiču ga na razmišljanje o pravilima uporabe i na njihovo svjesno primjenjivanje. Pritom je iznimno važno voditi računa o jezičnoj progresiji učenika. Na ovaj se način dobro poznati tipovi vježbi predstavljaju u ponešto izmijenjenome svjetlu i tako postaju plodnim tlom za učvršćivanje gramatičke kompetencije učenika. Naime, učenje stranoga jezika nezamislivo je bez sistematskog učenja gramatike i niza dobro osmišljenih gramatičkih vježbi.

Osposobljivanje učenika za govornu kompetenciju danas se smatra prioritetnom zadaćom nastave stranih jezika. Izrazita sugestivnost fotografije čini je nastavnim materijalom prikladnim za provođenje raznovrsnih govornih aktivnosti. One mogu biti dvojako koncipirane; nekima od njih osnovna svrha nije komunikacija nego služe za uvježbavanje pojedinačnih jezičnih pojava. Često temeljene na mehaničkome ponavljanju, učenicima su gotovo u pravilu manje zanimljive. S druge pak strane, postoje i one govorne aktivnosti koje teže ostvarivanju komunikacijskoga cilja učenika, dok je jezična točnost iskaza stavljena u drugi plan. Posljedično, izostaje nastavnikova neposredna intervencija. Ovisno o potrebama nastavnoga trenutka, nastavnik će se prikloniti

jednoj odnosno drugoj skupini govornih vježbi, a veoma je bitno napomenuti kako su oba tipa jednako potrebna u nastavi ako se stranim jezikom želi ovladati u potpunosti.

Fotografijom prikazane radnje ili situacije mogu postati izvorom nesporazuma. Naime, svaki učenik interpretirat će viđeni sadržaj na svoj, subjektivan način i uočavat će detalje koji su možda nebitni u odnosu na one koje očekuje nastavnik. Stoga je nužno kratkim razgovorom koji može biti i na materinskome jeziku uskladiti predodžbe učenika o tome što ilustrirana situacija doista prikazuje. Uspješnost govornih aktivnosti umnogome ovisi o pripremljenosti nastavnika. Naime, nastavnik postavljajući jednoznačna pitanja ohrabruje na što veću raznolikost u pružanju odgovora (npr. *pronađite prikladan naslov fotografiji i objasnite razloge; po vašem mišljenju, tko je njezin autor; gdje je fotografija nastala i pod kojim okolnostima...*). Pažnju učenika moguće je usmjeriti i na pojedinosti koje se žele komentirati: dob, odjeća protagonista, obilježja interijera/eksterijera i sl.

Djelotvornošću u učvršćivanju vještine govora može se podičiti vježba koja učenike poziva na objektivno opisivanje fotografskoga prikaza. Slikovitošću fotografije moguće je dalje se poigrati ako se od učenika zatraži da osmisle što je upravo viđenome sadržaju moglo prethoditi odnosno što bi moglo slijediti nakon njega. Pritom je veoma bitno da odabrani sadržaji učenicima budu dovoljno inspirativni i tematski bliski (npr. fotografija studenata ispred Fakulteta za strance u Perugi). Ovakav tip vježbi potiče učenike na samostalnost u iznošenju vlastitih pretpostavki, čime se stvaraju uvjeti nužni za razvoj vrlo bitnoga no u nastavi često zanemaranog kreativnog mišljenja.

S učenicima koji prilično dobro vladaju jezičnim zakonitostima talijanskoga jezika moguće je upustiti se u raspravu o obilježjima same fotografije, ulozi kolorita, kutovima snimanja, dubinskoj oštrini, igri svjetlosti i sjene i sl., te zanimljivo postavljenim pitanjima u njima izazvati želju za usmenim izražavanjem (npr.: *Što mislite o prednostima i nedostacima digitalne fotografije? Cijenite li umjetničku fotografiju?...*). Ovom prilično smjelom govornom aktivnošću učenici uvježbavaju produktivnu vještinu slobodnoga iznošenja stava.

Fotografija kao vizualni medij u potpunosti je lišena zvučne komponente, čime se onima koji na njoj rade otvara mogućnost osmišljavanja prikladnoga teksta. Iznimno dobro prihvaćenima pokazale su se komunikacijske govorne vježbe u kojima okosnicu zamišljenoga dijaloga/razgovora čine upravo protagonisti s fotografije. Bez obzira na to provodile se one u parovima ili u grupama, uputno je učenike opskrbiti vokabularom i jezičnim strukturama koje će u govoru moći primijeniti. Transpozicijom zadanoga lingvističkog materijala u raznolike situacijske kontekste učenici razvijaju kreativnost te stječu uvid u izražajno bogatstvo jezika. Veoma je bitno da predviđene uloge budu prilagođene

općem znanju i iskustvu učenika. Naime, mogućnost poistovjećivanja s prikazanom radnjom i/ili protagonistom/ima pomaže im u većim dijelom izmišljeni sadržaj priče utkati elemente vlastitog iskustva (npr. fotografija veselih navijača Juventusa ispred stadiona u Firenci). Lepršavost i prirodnost *role-play* vježbi uspješno otklanja pomalo artificijelnju razrednu atmosferu. Oblik dijaloga najbliži je stvarnoj govornoj situaciji, stoga je preporučljivo dati mu prednost i u razrednim okvirima. Važno je imati na umu da uspješnost ovakva tipa usmenog zadatka ne ovisi samo o jezičnome znanju učenika nego i o njegovim karakternim osobinama; iskustvo je pokazalo da će maštovit i elokventan učenik zasigurno mnoge zaintrigirati, a nerijetko i nasmijati svojim odgovorom, dok se onaj introvertirani, nesiguran, ma kako jezično kompetentan bio, neće dovoljno dobro iskazati u improviziranju dodijeljene mu uloge.

Osposobljenost za govornu kompetenciju na stranome jeziku podrazumijeva aktivno vladanje fonološkom komponentom jezika; njegovim izgovorom, ritmom i intonacijom. Imajući to na umu, nastavnik može postati autorom djelotvorne aktivnosti u kojoj učenici slušaju odabrane dijaloge, a potom, oponašajući govorni model, u ovome slučaju nastavnika, to ponavljaju, uz obveznu korekciju izgovora. Povremena objašnjenja artikulacije pojedinih glasova u usporedbi sa sličnim glasovima u materinskome jeziku učenicima mogu pomoći u svladavanju izgovora. Jezik treba biti jasan, bez buke u akustičnome kanalu, kako bi se izbjegle nepotrebne poteškoće s auditornom percepcijom.

Pomno birane, autentične fotografije izvrstan su poticaj za usmeno iznošenje misli, bilo da se radi o kratkome komentaru, dugoj raspravi ili kritičkome osvrtu. Učenici tako mogu izraziti slaganje/neslaganje (*pro/contro*) s fotografijom inspiriranim tvrdnjama (npr. fotografija sa životinjama; *kućni ljubimci zagađuju okoliš / osobe čine altruističnima / izvrsno su društvo osamljenima...*) i/ili poslovicama (npr. fotografija dvoje zaljubljenih; *ljubav je slijepa, ljubav sve pobjeđuje...*). Izravan poziv na uspoređivanje pojedinih elemenata s istim/sličnim elementima u vlastitoj zemlji ima prilično ambiciozan cilj: osvijestiti značajke vlastite kulturne i jezične stvarnosti i prihvatiti različitost one strane (npr.: *Čini li vam se ovaj fotografski motiv tipično talijanskim? A u vašoj zemlji? Može li nastati ista/slična fotografija? U čemu bi se razlikovale?...*). Neverbalni komunikacijski elementi (pogledi, pokreti tijela, geste, mimika lica...) dobrodošao su poticaj za raspravu o postojanju/nepostojanju istih i/sličnih elemenata u vlastitoj kulturi. Naime, kao što je potrebno upućivati na mogućnost gramatičke i leksičke interferencije materinskoga jezika, potrebno je, od samih početaka učenja jezika, brinuti se o mogućnosti interferencije vlastite kulture na razumijevanje i svladavanje one strane. Posljedice nepoznavanja strane kulture mogu uzrokovati nepotrebne neugodnosti i nesporazume. Ovaj trenutak rada na fotografiji satkan od relevantnih elemenata talijanske svakodnevice pridonosi razvijanju veoma bitne kulturološke svijesti.

Pravilan pristup razvijanju vještine pisanja pretpostavlja uočavanje razlika između govorne i pisane komunikacije. Govor dopušta određenu jezičnu nedotjeranost kao što su nedovršene rečenice, ponavljanja, digresije, naknadna objašnjenja i sl., a pisanje zahtijeva preciznost i jasnoću u izražavanju, stilsku ujednačenost i logičan slijed misli. Stoga je vrlo bitno od samih početaka učenja stranoga jezika učenike izlagati raznovrsnim, pažljivo pripremljenim pismenim vježbama. Jedan od najstarijih i možda najčešće primjenjivanih oblika pismenih vježbi u nastavi stranih jezika jest diktat. Diktirani tekst, sadržajno ili tematski vezan uz odabranu fotografiju (npr. fotografija isječka kulturnoga talijanskog filma; talijanska kinematografija), mora biti usmjeren prema ostvarivanju određenoga lingvističkog cilja; bez obzira na to radilo se o usvajanju ortografskih zakonitosti, vokabulara ili gramatičkih struktura, nužno je da bude prilagođen jezičnome znanju i mogućnostima učenika. Naime, uspjeh diktata ovisi prije svega o razumijevanju slušanoga teksta. Nešto drukčija vrsta pismenih vježbi koje se primjenjuju u nastavi usmjerena je prema sposobnosti pismenoga izražavanja. Njihov je zadatak osposobiti učenike u vještini pismenoga prenošenja poruke. Pismo kao najčešći oblik pisane komunikacije u svakodnevnome životu primjenjivo je na svim stupnjevima učenja jezika; smatra se, stoga, dobrodošlom i vrlo korisnom pismenom vježbom. Kontekstualni leksik i/ili osnovne misli vezane uz fotografiju mogu biti okosnicom manje ili više vođenoga pismenog sastava. Važno je napomenuti kako nastavnik može značajno pridonijeti razvoju učenikova pismenog izražavanja stalnim upozoravanjem na sintaktične i leksičke mogućnosti povezivanja misli unutar diskursa. Pisanje slobodnih sastavaka na zadanu temu provodi se isključivo s onim učenicima čije izražajne mogućnosti uistinu jamče uspješnost u njihovoj provedbi.

Rado prihvaćenima pokazale su se i vježbe glasnoga čitanja. Ova lepršava nastavna aktivnost učenicima pomaže uočiti vezu između pisanoga teksta i govora, što za posljedicu ima učvršćivanje prozodijskih obilježja i uvježbavanje pravilnog izgovora jezika. Dakako, čitati naglas preporučljivo je isključivo učenicima atraktivne i djelomice poznate sadržaje koji imaju moć pobuditi njihovu znatiželju i u njima aktivirati sposobnost predviđanja i pogađanja.

Vidljivo je dakle kako su nastavne aktivnosti na fotografskome motivu uistinu brojne i raznolike, a priklanjanje pojedinim vježbama odnosno njihovo preskakanje nastavnik će podrediti prije svega ciljevima koje želi postići i vremenu kojim raspolaže.

I sama u nastavi rado primjenjujem fotografiju, a razloga koji je čine didaktički opravdanom i poželjnom uistinu je mnogo:

- Iako razumljivi sadržaj čini je uporabivom na svim stupnjevima znanja jezika

- autentičan je materijal koji u pomalo artificijelnu razrednu atmosferu unosi svježinu i dinamiku
- iznimno je praktično motivacijsko sredstvo jer se može unaprijed pripremiti i sačuvati za višekratnu upotrebu
- kao sredstvo priopćivanja neizravno prenosi informacije iz različitih područja ljudske djelatnosti: kulture, povijesti, politike, sporta...
- vedrim koloritom i izrazitom sugestivnošću privlači pažnju učenika i u njima budi radoznalost; intelektualna znatiželja, naime, bitna je pretpostavka pri usvajanju novih sadržaja
- vizualni elementi u kombinaciji s jezičnim znakovima čine lakšim pamćenje podataka
- prikladna je za uvježbavanje i rad na svim četirima jezičnim vještinama
- omogućuje usvajanje neverbalnih komunikacijskih elemenata
- nedorečenost zaustavljenoga trenutka stvarnosti na poseban način potiče misaoni i fantazijski svijet učenika
- vjerno zrcali aktualnu Italiju; njezine vrijednosti, težnje i nedostatke; jedinstveno je sredstvo integriranja kulturoloških podataka kod učenika (struktura obitelji, regije i gradovi, talijanska gastronomija...)
- potiče na kritičko promišljanje i zauzimanje stava prema poruci koju prenosi
- senzibilizira s međukulturnom dimenzijom lingvističkoga poučavanja.

Suvremena nastava stranoga jezika traži takav pristup poučavanju i učenju stranog jezika koji će poticati pozitivan stav prema jezičnoj i kulturnoj različitosti te navoditi učenike na aktiviranje eksplicitnih i implicitnih lingvističkih i kulturoloških spoznaja, s konačnim ciljem postizanja opće jezične kompetencije. Jedno od osnovnih obilježja današnje nastave jest uporaba nastavnih sredstava. Dominantno mjesto među njima pripada vizualnim sredstvima, unutar kojih se zanimljivošću i frekventnošću pojavljivanja ističe fotografija. Radi se o autentičnome nastavnom materijalu čija nastavna primjena mora odgovarati učeničkome znanju te imati jasno definirane ciljeve. Na jedinstven način ispreplećući lingvistički i kulturološki relevantne podatke, fotografija uspijeva udovoljiti zahtjevima suvremene nastave.

Osobno se uvjerivši u njezinu didaktičku opravdanost, rado je preporučujem nastavnicima talijanskoga jezika.

Literatura

1. Kelby, S. (2007.): *Knjiga o digitalnoj fotografiji*, Zagreb: Miš.
2. Petrović, E. (1988.): *Teorija nastave stranih jezika*, Zagreb: Školska knjiga.
3. Prebeg Vilke, M. (1977.): *Uvod u glotodidaktiku*, Zagreb: Školska knjiga.
4. Skljarov, M. (1993.): *Teorija i praksa u nastavi stranih jezika*, Zagreb: Školska knjiga.
5. Tettamanti, V., Talini, S. (2003.): *Foto parlanti; immagini, lingua e cultura*, Roma: Bonacci editore.

UDC 371.3:811.131.1

77.03/08:371.3

Professional article

Accepted: 19th March 2011

Confirmed: 10th August 2011

USING PHOTOGRAPHY IN ITALIAN LANGUAGE TEACHING

Katarina KRNIĆ, lecturer at the Institute for Languages
University of Split, University centre for professional studies
Livanjska 5, 21000 Split
katarina.krnic@oss.unist.hr

Summary: *This article begins with a short introduction of the term photography. Then, following its 200-year-old history the main characteristics of its development have been outlined. Also the criteria in choosing the right photography in Italian Language Teaching have been presented. The central part of the article systematically lists numerous activities easily applicable in interpreting photography in class. These are stimulative exercises that contribute the reinforcement of the pupils' grammatical, lexical and cultural competence in a unique way. The reasons that make photography an appropriate and useful teaching aid have been presented at the end of the article.*

Key words: *photography, the development of photography, criteria, interpretation, didactic material*

